

GENOVA, 21. Včeraj je prispel semkaj s parnikom »Giulio Cesare« iz Buenos Ayresa indijski pesnik Tagore. Slavnostni pesnik si je včeraj ogledal mesto ter obiskal rektorja tukajšnje univerze prof. Rinaldella.

Sledeč povabilu posebnega odbora milanskega filozofskega krožka je Tagore danes odpotoval v Milan, kjer mu bo prirejen svečan sprejem. V petek bo govoril v gledališču del Popolo ter se podal nato v Turin, Firenco in v vsa večja mesta Italije.

Tatvina tajnih dokumentov britanske mornarice

Aretacija irskih revolucionarjev
LONDON, 21. Policija je aretirala v Porthmouthu in Gravesendu šest oseb. Aretiranci so obtoženi, da so si prilastili važne tajne dokumente, ki so last britanske mornarice. Dvoje aretirance pripada vojni mornarici. Policija pravi, da so aretiranci pristali irskega ekstremističnega republikanskega gibanja, ki širi od ustanovitve irske svobodne države sem srdito antibritansko agitacijo.

Operacije v Maroku

Španski letalec bombardiral internacionalno cono

MADRID, 21. Uradno poročilo poveljstva španskih čet v Maroku pravi: General Varela je napadel večji oddelke upornikov. Ti so imeli v boju 23 mrtvih in 8 ranjenih. Španci so izgubili le tri moše.

PARIZ, 21. Listi dobivajo iz Tangerja: Španski letalec je vrgel danes predpokočno več bomb na internacionalno cono v bližini letališča Latecoere. Ker se je letalo kmalu nabo radi defektov motorja ustavilo na zemljo, se domneva, da je bil avijatičar prisiljen metati bombe, da ne bi eksplodirale v trenutku, ko bi letalo pristalo. Krajevne oblasti so opozorile španskega letalca, da se ne ponovi slični slučaj.

Rusko-japonska pogodba

PEKING, 21. Pozno sinoči so se zaključila pogajanja med japonskim poslanikom

v Pekingju ter ruskim poslanikom Karakonom s podpisom rusko-japonske zveze. Tako se bodo takoj vzpostavili diplomatski odnosi med obema državama. V novi pogodbi se priznava veljavnost potsmouthske pogodbe, s katere se je zaključila rusko-japonska vojna; ostale pogodbe, sklenjene med Japonsko in vlado carske Rusije, se bodo po revidirale. Ta nova pogodba priznava Japonski pravico ribarjenja na sibirskih obalah ter zagotavlja obema strankama enake pravice v trgovini in v plovi. Druge prednosti bodo smeli uživati v Sibiriji japonski državljani. Neznana je še vsebina člena pogodbe, kateri govori o propagandi.

Pogodbi je priložena listina, s katero se pridruže bodočnosti vsak sklep z ozirom na državne in osebne obveze in v smislu katere bodo morale japonske cete izprazniti severni del otoka Sahalin. Druga priloga ureja posebne pogoje za koncesije za petrolej, premog in les v severnem delu otoka Sahalin japonskim državljanom. Japonska se je tudi obvezala, da ne bo odobrila konvencije za Besarabijo (ki prepušča to deželo Rumuniji), dokler je ne bodo ratificirale vse druge države.

Belgijsko vojno sodišče obsodilo na smrt mrtvega nemškega majorja

BERLIN, 21. Listi objavljajo, da je belgijski vojni svet v Namuru dne 16. t. m. obsodil na smrt in contumaciam nemškega konjeniškega majorja Heynea. Istočasno prinašajo listi pismo, katero jim je poslal majorjev sin, ki izjavlja, da je njegov oče padel na bojišču pri Ypres dne 2. novembra 1914.

DNEVNE VESTI

Iz življenja našega ljudstva

Posostritev in napetost političnega položaja se opaža, kakor smo že ponovno omenili, tudi v naši deželi. Posledice ljutega boja, ki se bje med fašizmom na eni strani in opozicijo na drugi, čuti žalobno tudi naše ljudstvo z vsu krasotjo.

Tudi danes ni naš namen, da bi tu oporekali vlad, pravico in morda dolžnost, da pazi, da se v državi ne kali mir; vsakdo priznava pravico dati svojim izvršujočim organom potrebna navodila, vendar je nerazumljivo, da se ravno nekateri od njih, ki jim je poverjena naloga, da varujejo mir in red, na žalost ne držijo striktno teh dolžnosti. Nikdo ne zanika, da so v izjemnih časih morebiti potrebne izjemne odredbe, vendar le v toliko, v kolikor se to sklada s čutom pravičnosti in zakonit. To veda v enaki meri ne samo glede karabinerjev, ampak tudi glede fašistovske milice, ki je, kakor znano, danes enakovreden izvršujoči varnostni organ; saj vsi zdaj varnostno službo karabinerji v spremstvu milice.

V ilustracijo razmer, ki vladajo, evo primer iz Komna na Krasu.

V četrtek, 15. t. m., je šel, kakor običajno, okrog 18. ure na izprehod Lavoslav Streleki, sin šolskega voditelja, ki je bil brez vzroka vržen iz službe. Ko se je vračal domov, ga zadržala dva vojaka milice, zapoveda mu, naj dvigne roke kvsi in eden mu nastavi puško na prsa. Pokličeta še tretjega, ki kmalu pride. Eden izmed njih priže vžigalico in ko se prepirajo, da imajo zasledovanega pred seboj, ga preiščejo. Eden med njimi ga prav krepko prime in ga tesno drži, medtem ko sta ga druga dva začela suvati z boksi in branci. M. sreči se je v bližini prikazala luč. Tedaj so ga izpustili. Poškodovanec se je zatekel k zdravniku.

Ugotavljamo, da tako početje ne bo rodilo dobrega sadu in mirnega sožitja. Če kdo greši proti zakonu, naj se kliče na odgovor in, ako je kriv, kaznuje, nikakor pa ne moremo odobravati početja, da se dozdnevni obdolženec iz zasede napada, pretepa in se z njim surovo postopa, posebno kakor v gorilnemovanem slučaju u, kjer se poškodovanec ne more prav nič očitati.

Iz Skrbine na Krasu nam poročajo: V nedeljo 18. t. m. je bil tu pri nas nekaj »alarm«. Vsi smo morali »za le manil«. Preiskovanj so bili vsi, ki so se nahajali v gostilni Cotar. Med njimi tudi neki uradnik komenske sodnije in politični tajnik faša. Tudi njemu ni bilo pardonirano. Sicer ni bilo nič hudega, toda tudi dobro se nam ne obeta.

Dne 20. t. m. se je vršilo slovesno blagoslovljenje popravljene šole. Okrog 10. ure predp. je bil na trgu zbran zastop občine. Prisotni so bili državni namestenci ter vsi šolski otroci v spremstvu svojih učiteljev. Tudi obrtniki so se odzvali povabilu v precejšnjem številu. Ob 10.30 je prispel z avtom g. podprefekt iz Gorice, katerega sta nagovorila dve deklici in mu podali šopek cvetlic. Za tem je sledil nagovor g. župana, pozdrav predstojnikov in razni »živio« med katerimi je bilo tudi par vzklikov od strani g. podprefekta po slovensko »Živio Komen!« Nato se je razvrstil sprevod do cerkve in krenil iz cerkve s tukajšnjim dekanom in kaplanom do šolskega poslopja, ki je bilo potem slovesno blagoslovljeno. Po končanem obredu so vsi šolski otroci bili obdarovani s po par biskoti, nakar so se vsi razšli. — Očivid.

V resnih časih — neresni!

Od neke je dežele nam poročajo, da so se začeli tam naši ljudje — smejeti, čeprav so dogodki prežalostni. Temu se ni čuditi, ko vidijo, iz kakor malenkostnih in brezpomembnih stvari se dandane napravljajo velike veleizdajniške afere, katerih uporičitelji ostajajo čisto s polnim perisčem — muh. Te dni se je pripetil tak slučaj, ki je kaj značilen za manjšo kovanja veleizdajniških afer. V Sv. Martinu pri Buzetu je nekdo naš zdravnik priredil predavanje. Hitro se je oglašil neki tržaški list s stranišnim novico o — veleizdajniškem govoru, ki mu mora biti posledica ta, da se razpušijo vsa slovenska društva, da se požeženo preko meje vsi uslednejši slovenski ljudje, da se zaprejo v njih hiše vsi tisti, ki imajo vpliv na ljudstvo, da se preiščejo in prevržejo vsa naša ognjišča itd. Dotični zdravnik je namreč predaval o — jetiki in se ni niti z besedo dotikal vsakdanjih političnih dogodkov. Tudi ta veleizdajniška

Pri reprizi v nedeljo 25. t. m. pa upamo, — bo M. D. P. nekoliko boljše opremilo oder, posebno na luči v ospredju naj pazi; ako teh ni, zgubi maska svojo vrednost, kar pa dela na gledalca mučen vtis, ko vidi le temne obraze. Glavni predpogoj za igranje, da popravijo, kar so zagrešili, pa je, da se do dobra nauče vloge na pamet!

Društvene vesti

SKOZI POKRAJINO FANTAZIJE

bo potovali tisti, ki pride v nedeljo zvečer k Sv. Jakobu, v dvorano DKD. Citalnica uprizori namreč zabavno pravljeno igrjo v štirih slikah »Pogumnega krojačaka«. Igra je za mlade in stare in za vse, ki bi hoteli za par ur pozabiti na realni svet in bi radi odpotovali v kraljestvo laži in fantazije, kjer je vse mogoče. Pri igri nastopi ves ansambel »Citalec«, z vsem sodelujejo še nekateri drugi igralci, med temi tudi naš znan komik iz tržaškega gledališča. Igra se igra v kostumih, Režira g. Terčič. Predstava se začne ob 8. uri zvečer. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10—13 v DKD.

— Slov. akad. ler. društvo »Balkan«. Danes ob 8.15 sešatek v navadnih prostorih (srednja soba).

— Veliki predpustni zabavni večer priredi društvo »Zora« 7. februarja 1925. v veliki dvorani »Modugno«. Za ta družabni večer vlada že sedaj veliko zanimanje. Vstop bo strogo proti osebnim vabilom, katere se razpošiljajo že sedaj. Prošajo se vsa bratska društva, naj ne priredijo ta večer sličnih prireditve. — Odbor.

— »Zora«. Radi razprave so vsi nogometaši obvezani, da se snidejo jutri točno ob 20 pod rojanskimi oboki. — P. K.

— Športno združenje ima danes ob 8. uri zvečer sejo v navadnih prostorih. Dolžnost odbornikov je, da pridejo vsi in točno.

— Šolsko društvo podružnica pri Sv. Jakobu ima danes zvečer sejo. — Vsi odborniki so vabljani, da se je gotovo udeležijo.

— M. D. P. — Trst. Danes ob 20.30 izredni sešatek celokupnega članstva v navadnih prostorih. — Predsednik.

— VIII. redni občni zbor M. D. P. Trst se bo vršil v nedeljo ob 10. uri predpoldne v dvorani D. K. D. pri Sv. Jakobu. Dnevni red je sledeči: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo odbora: a) tajnika, b) blaginjskega, c) odsekov, d) revizorjev. 3) Volitev novega odbora. 4) Slučajnosti. To obvestilo velja kot uradno vabilo nambr bratskim društvom.

— Javna knjižnica »Šentjakobske Citalnice« posluša redno vsako nedeljo od 10—11. ure v poslopju stare policije pri Sv. Jakobu. Knjižnica je preskrbljena z bogato zbirko vsakovrstnih knjig, zabavnih in poučnih, od priprostih povestic do najlepših romanov slovenskih in tujih pisateljev ter najboljših slovenskih spisov. Kdor je prijatelj lepega čtiva, naj se brez odlašanja vpiše v knjižnico, in mu gotovo ne bo žal. Vpisnina znaša 1 lito, članarina pa 1 lito mesečno. Komur je knjižnica pri Sv. Jakobu preveč oddaljena, se lahko vpiše v podružnico knjižnice v Rocolu, ki posluša vsako nedeljo od 10—12. ure v hiši tamkajšnje gospodarskega društva in ki je istočasno preskrbljena z lepim številom knjig.

— Člani, ki niso vrnili izposojenih knjig v predpisnem času, naj to nemudoma stori, sicer bo prišel knjižničar osebno po vniče.

— M. D. P. O čine prvi v nedeljo 25. t. m. točno ob 7. uri zvečer v Kettejevi dvorani: veleizdajno komedijo »Nebes na zemlji« v treh dejanjih. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Iz tržaškega življenja

— Poskusim samonar na javni učici. Predpreteklo noč okoli 1. ure so nekateri iz predp. po ulici XX Settembre, zapazili na neki klopi blizu gledališča Politama Rossetti mladitca, ki se je vžigal v hudih bolečinah; iz ust so mu silile zelene pene. Očitno se je neznanec zastrupil. Dva orožnika, ki ju je zbiranje ljudi privabilo na lice mesta, sta poklicala na pomoč zdravilnika rešilne postaje. Ta je kmalu ugotovil, da se je neznanec zastrupil, ni pa mogel dognati s kakšnim strupom.

— V mestni bolnišnici se je zastrupljenec izkazal za 26-letnega računskega uradnika Josipa Calabró, rodom iz Messine na Siciliji, stavec očega v hotelu Abbazia. Ni pa hotel povedati, zakaj si je skušal vzeti življenje. Njegovo stanje je precej resno.

— Ziljkova podjetja. Predpreteklo noč so neznanzi ziljkovi vložili v skladščice starin v ulici Volto št. 6, katerega je lastnica Ana Crun. Prebrskali so vse kote in predala ter pobrali za 40 lir drobitja. Tatvina je bila prijavljena kvesturi.

— Istotako neznanzi zlikovci so predčerašnjim obiskali stanovanje zasebnice Marije Ciak v ulici Moise Luzzatto št. 4, kjer so se preskrbeli z raznim perilom, v vrednosti okoli 500 lir.

— Radi nedovoljene nožne orožja je bil predčerašnjim aretiran 24-letni Fran Lipar, stanujoč v ulici E. Toti št. 6.

Iz tržaške pokrajine

— Boršt. Vzemno društvo za zavarovanje goveje živine v Borštu naznanja, da bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 25. januarja 1925.

— Po občnem zboru predavanja odposlanca društva »Prosvete« o »Pomenu živinoreje za gospodarstvo našega ljudstva«.

— Storja. Tukajšnje kmetsko-izobraževalno društvo »Storje« uprizori v nedeljo 25. januarja Finžgarjevo ljudsko dramo v treh dejanjih »Razvalina življenja«. Sodelovalo bo tamburško društvo »Zarja« iz Bazovice, ki bo sviralo med odmori in pri prosti zabavi. K obilni udeležbi ujudno vabi — odbor.

— Iz Studene pri Postojni (Zdravstveno stanje). Pred par leti smo imeli v naši vasi žalosten slučaj, ki je še vsem v dobrem spominu in ki je takrat razburil celo vas, slučaj, da je umrla mlada žena na porodu valed brezvestnosti in nezmožnosti zdravnik, ki jo je operiral s kuhinjskim nožem in nekim čevljarškim orodjem. Vse to je dognala in dokazala uradna komisija. — Pred par tedni smo imeli zopet en podoben slučaj v naši vasi: mlada žena je morala umreti pri porodu, in to k ljub zdravniški pomoči, ki jo je imela. Vsišuje se nam vprašanje ni li morda zopet zdravniška nezmožnost kriva, da je umrla otrok pri porodu in nekaj dni za njo še uboga mati, ki je že prej povila par otrok brez zdravniške pomoči.

— Zatevamo, da kompetentni faktorji stvar natančno preiščejo in doženejo, kaj je v resnici zakrivilo smrt mlade žene.

Naročajte in širite

„EDINOST“

Vesti z Goriškega

Zveza prosvetnih društev

— Dramatično društvo v Gorici pripravila kot prihodnjo novost duhovito in vlezabavno F. X. Svobodovo veseligrjo v treh dejanjih, »Poslednji mož«. Ta veseligrja je dosegla v Pragi preko sto uprizoritev. V naslovni vlogi nastopi to pot naš velenadarjeni in marljivi član dramatičnega društva g. Živic. Predpriprave so v pomnem teku. Režija je v rokah g. Cirila Bratuža. Podrobnejša poročila priobčimo v prihodnih številkih.

— Iz Srpence. V nedeljo, 18. t. m., je v našem bralnem in pevskem društvu »Stol« predavatelj »Zveze prosv. društev« predaval o »Prosveti«.

— Iz Ozeljane. V nedeljo, 18. t. m., je v našem bralnem in pevskem društvu predaval dr. Sardoč o jetiki.

— Goriško razsodišče v zasebno-službenih sporih. Z uvedbo italijanskega zasebno-službenega zakona v novih pokrajinah so bila uvedena tudi mirovna razsodišča v zasebno-službenih sporih. Tudi Gorica je postala sedež takega razsodišča, toda prvotno le za goriški politični okraj, medtem ko je idrijski okraj pripadel pod pristojnost videmskega razsodišča. Goričani so videli v tem novo kričico krivice, ki je bila prizadjana Gorici in so docela opravičeno protestirali proti taki čudni razdelitvi. Na prižboje Goričanov so uvideli to krivico tudi v Rimu, vsled česar je bila z odlokom ministrstva za narodno gospodarstvo krajevna pristojnost goriškega razsodišča razširjena tudi na idrijski politični okraj. Toda s tem odlokom je krivica le deloma popravljena, kajti Kobariid in Bovec kakor tudi gradiščanski okraj, ki so tvorili del nekdanje goriške dežele, spadajo pod krajevno pristojnost videmskega razsodišča. Goričanom se je potemtakem posrečilo rešiti le idrijski politični okraj.

— Sporniški park. Pri zapuščinski obravnavi po pok. goriški deželi so sretni dediči prepustili goriškemu mestu staro pokopališče, ki je bilo last goriške dežele. Pri tem pa so stavili pogoj, da mora goriško mesto najpozneje do 1. 1926 soreniniti darovani prostor v park. Goriška mestna uprava je pričela izpolnjevati ta pogoj, ki bo izpolnjen maja meseca, ko bo novi park slavnostno otvorjen. Pred mesecem dni je dala občina prostor prerorati in sedaj pripravljajo mnogostevilni delavci potiste in grede za cvetne sade. Polovica prostora in sicer od nekdanje škofovske kaple do Korza bo spremenjena v vrt s cvetnimi nasadi in drevedri, na prostoru, kjer je nekdanja škofovska kapela, se bo dvigal spomenik padlim Goričanom, druga polovica, med nekdanjo škofovsko kapelo in Tržaško cesto, pa bo obstojeala iz drevesnih nasadov po angleškem vzoru in iz otroškega igrališča.

— Park bo otvorjen dne 24. maja t. l., na dan obletnice italijanske vojne napovedi Avstriji.

— Pozabljeni...! Ceravno so posebni vojaški oddelki takoj po končani vojni zbirali po goriških bojnih poljanah in gorovjih raztrgane trupla v vojni padlih vojakov, vendar prihajajo tu pa tam še vedno na sled ostankom vojaških trupel, ki leže še vedno na onem mestu, na katerem so se zgrudila pod smrtno nosno svinčenko.

— Pred dnevi je našel brigadir finančne straže Rafael Jerveje o priliki svojega službenega pohoda na Rombona ostanke dveh padlih vojakov. Zraven enega iz njih je ležala še dobro ohranena vojaška legitimacija glaseča se na Crociffiso Castelletto, voaka letnika 1894, ident tete njegovega tovariša v boju in smrti pa svedea ni mogoče ugotoviti. Zemeljski ostanki obeh junakov so bili prenešeni v Bovec, kjer so bili v nedeljo pokopani na enem iz tukajšnjih vojaških pokopališč. Po približno osmih letih sta se tedaj mrtva junaka preselila iz trdega narčja Rombona v mehko narčje bovske zemlje, kjer bodeča počivala skupno z ostalimi tovariši.

— Ogromna množica bovskega ljudstva je nadomestila a pozabljenima staršema, sorodke in in znance na njeni poslednji poti.

— Pasja steklina. Ker je bil dne 10. t. m. neki pes-potehup rumene dake in z dolgo zvezdo na čelu izoliran radi stekline, opozarja goriški župan, da naj se vsi oni, ki so bili ugrizeni od tega psa ali pa vedo, da je dotični pes ugrizel kako drugo žvčinco, zglašajo na higiemičnem uradu v Via Mazzini 7. I. Razen tega odreja goriški župan, da morajo radi tega potepuha hoditi šest tednov vsi dušgi psi ne samo z nagobnikom, ampak tudi na vrvcu po mestu, ker drugače bodo kaznovani s smrtjo.

— Povrh tega opozarja goriški župan, da je vsled strogih profilaktičnih odredb furlanske prefekture proti pasji steklini zabranjen psov vstop v javne lokale in druga občinstva dostopne prostore. Za tozadevne pase prestopke so odgovorni pasji lastniki in lastniki lokalov, ki trpijo pasje goste. Poslednji bodo kaznovani z zapretjem prostorov na nedoločen čas.

— Kakor je razvidno iz gornjih odredb se je pričel uveljavljati režim »trde roke« ne samo proti ljudem-državljanom, ampak tudi proti psom, ki so v opoziciji proti vladajočim odredbam. Pravcata pasja usoda!

— Komen. Ponos tega kraškega Pariza nam je naša vira mladina, oziroma naša nadebudna deca od 12—13 let stara, katere se pripravila, dobro vedč, da jo čaka velika naloga v tem bridskem življenju.

— V nedeljo 18. t. m., ne da bi kdo prej vedel ali slutil, je uprizorila več malih iger in kupletov in sicer igrjo Arczi in pošasti, deklamacijo »Mlinar« ter kuplet »Kak plešeš«. Po izbrnem programu je sledilo srečanje, za dobitke, ki so imeli še precejšnjo vrednost. Prireditve je vse prisotne ganila do srca. Vstopnine ni bilo nikake, ker je bila prireditve namenjena le razvedrilu. Prisotni so po svoji moči darovali prostovoljne prispevke.

— Zakonska intriga v družini B. je povzročila aretacijo hišnega gospodarja Janeza, ker je poskusil svoji družici glavo ali ima trdo ali mehko, stem je žena zadobila veliko bunko na čelu. Janez se bo moral zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem.

— Deskle. Skupina uradnikov in delavcev z glavnim delovodjem Moretti-jem v tovar-

ni cementa-Salona d'Isouzo so darovali za Goriški zeleni križ, podružnica Deskle, v hotelu g. Zimica Rafaela, svojo 20.50 L. »Blegor onemu, ki daja svoje moči za človeške muke.« Tinta Andrej, tajnik sekcije.

— Pozitive. Citalnica priredi dne 25. t. m. ob 15. uri veselico z petjem, deklamacijami in igrami. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Zdravstveno stanje v tolimskem okraju

Odprava prejšnje okrajne zdravniške službe in uvedba nove, po posameznih občinskih skupinah konsorcijsalno vzdrževane službe, bi utegnila pri nepoznavalcu razmer vzbuditi domnevo o zadostni preskrbi prebivalstva z izkušenimi zdravniškimi močmi. Imamo tako n. pr. v tolimskem okraju namesto prejšnjega enega, kar pet konsorcijsalnih zdravnikov in sicer v Bovecu, Kobariidu, Tolminu, Sv. Luciji in Cerknem. V resnici pa so naše razmere, kar se tiče preskrbe strokovno izvežbanih zdravnikov, ki bi obenem tudi poznali naš jezik, skrajno žalostne. Sedanji občinski zdravniki služijo po večini le za priproste nekomplecirane slučaje bolezni, za uradne formalnosti, mrtvaške ogleda in podobno. Glede točnosti statističnega blaga nabranega na podlagi teh mrtvaških ogledov pa imamo svoje upravičene dvome, ker nam je znano, da se izjave o vzrokih smrti največkrat, posebno v vaseh visoko v gorah, pobero le v glavnem kraju županstva, ne da bi se izvršili tozadevni izvid na licu mesta. (»Edinost« je v nekem dopisu iz Volč pri Tolminu že ožigolasa tako početje, nakar je prizadel g. zdravnik iročno omenil, da si bo stavil dotični dopis v okvir). Kam da dovede nerazumevanje jezika ljudstva od strani zdravnikov, do takih razlajevajev in znamenajv, smešnih v drugih strokah kot n. pr. v političnih uradih in resnih, dostikrat usodopolnih, pri zdravniškem poklicu, ki tako prokletu malo cika na šaljivost, nočemo omenjati. Ugotavljamo pa, da ti namenečenci, po več ali manj daljšem prebivanju tu med nami, kažejo sila malo volje do priučenia jezika našega ljudstva.

Toda vse to bi se še, četudi s težkim srcem, prešlo; prezeči pa ne moremo, četudi bi hoteli, ker stvar sama preveč vpije po resitvi, porodniškega vprašanja, nastalega, ker so nam bili narinjani zdravniki brez prave porodniške prakse. Med vsem ljudstvom, pa tudi med tu naseljenimi Italijani je je ukoreninilo vsled vedno enako nesrečno potekajočih slučajev, prepričanje, da, ako je slučaj tak, da navadna babica ne more odopniti pri porodu, tudi intervencija teh naših konsorcijskih zdravnikov sploh nič ne hasne, da celo škoduje. Onim, ki so v ravlini, je v tem oziru lažje, ako nimajo pri rokah dobre porodniške moči; tam se s pomočjo hitrih prevoznih sredstev lahko spravi porodnica v bolnico. Tu pa v gorah je to v mnogih slučajih neizvršljivo, ker je pot do ceste neprevozna in pristopna samo zdravim ljudem, ter vsled tega neobhodno potrebna pomoč na licu mesta. Tako se dogaja, da ali mati umre na porodu radi pomanjkanja zdravniške intervencije, ker se prisotni zdravnik ne upa intervenirati, ali pa umre vsled nevedežja manipuliranja prisotnega zdravnika.

Ravno te dni je izjemoma eden izmed teh slučajev priplul na površje širše javnosti kot je tolimska. Orožniki namreč povprašujejo o slučaju neke porodnice iz Zabč pri Tolminu, ki je bila pripeljana od Zel. križa v bolnico usmiljenih bratov v Gorico, ker je drugi dan vsled težkih notranjih poškodb umrla. Kot je razvidno iz poizvedovanj orožnikov, je najbrže bolnica vsled zakonskih prepisov bila prisiljena dvigniti obtožbo proti zdravniku, ki je pri porodu interveniral. Mi ne obtožujemo, prav gotovo ne, dotičnega zdravnika, ki je imel gotovo najboljši namen pomagati porodnici, dvigamo pa silen protest, in ga bomo še tu in drugod, če treba, ponovili proti vsem onim, ki so nam narinjali n k nam bodo v prihodnje hoteli vsiliti za naše gorske kraje neprimkladne zdravnike, ker nevedeže v porodništvu.

Semo na Kobariškem in v ožji tolimski okolici smo imeli zadnja tri leta kakih 6 slučajev smrti na porodu vsled očividnega pomanjkanja spretnih zdravniških pomoči. Zato ni nikakoli čudo, da se poljska strah vsakega družinskega očeta tekem nosečnosti njegove žene kako da bo potekel porod. Z ravnotakim strahom v lastnih družinah poplačujejo nekateri naši župani in občinski siveovalci vse ono neumestno bojazen, brezbržnost za prihodnost — ter svoje malenkostno pojmovanje interesov svojih občanov, ker so se uklonili in pristali na politično namestitve jervikovo nezmožnih ter v porodniških zadevah nesretnih zdravnikov po naših občinah. ko h enoletna poizkusna doba se tako neugodno zaključuje.

Dolžnost novoizvoljenih občinskih svetov bo, da odpravijo to nezno stanje našega porodništva; na tej točki ne bodo smeli popustiti proti še tako silnim pritiskom, pa naj se jim bo mafari grozilo z raz-ustitvijo. Kajti ako bomo dopuščali, da b-d naša matere eksperimentno blago nespretnih, od nas plačanih zdravniških rok, ljudje božji, sami postanejo sokrivi na njihovem umoru!

Pa še en nedostatek moramo zaznamovati tekem te enoletne preizkusne dobe pri sedanjih, jezikovno nesposobnih občinskih zdravnikih. V prejšnjih časih se je namreč povsod opazal blagodejni vpliv domačih zdravnikov na zdravstveno vzgojo našega ljudstva, s katerim so bili zdravniki vedno v tesnem stiku, uporabljajoč vsako primerno priliko, da ga odvrčajo od alkoholizma in uvedejo v smotreno in razumno življenje, ki mu poda zadostne odporne sile proti vsakovrstnim boleznim. Poročilo zdravstveno-vzgojnih vplivih konsorcijsalnih zdravnikov na naše ljudstvo pa raje opuščamo, ker bi, dasi resnično, močno d šalo po opravljanju.

V našem smu sicer na boljšem v zdravstvenih razmerah tu na Tolminu em, in sicer prav gotovo ne radi povečanja števila zdravnikov, in ne radi lastne uvidenosti, pač pa, ker so okolišč ne tako nanesle. Po vseh naših porušenih trgih in vaseh so se stanovanj razmere izboljšale. Obnova poslopij je prinesla s seboj širša okna, višje in zračnejše tibe, ter podrla od starosti preprepele in z mokrotu napojene zidove. Opuščamo na tem mestu vsako hdkovanje o zamuditvi izneblave novih regulacijskih načrtov v naših vaseh, o modernejši in zdravstvenejši ureditvi greznice in podobno, ker bomo še veseli, ako eni srečno izbejemo nezdruženi in neobremenjeni iz obtelevanja pohlepne armade podnebnikov, dvomljivih zadrug, za čudo zadovolnih noblaščenec, mezačev in pomazanih uradnikov in advokatov, raznih vojno-odškodninskih uradov in bank.

Ako bi sledili vladni prijazni pisavi raznega časopisa, bi seveda intonirali hvalnice vsled ukinitja žganjke, češ, eva smrtnega udarca pogubonosnemu žganjku posebno po cerkljanskem okraju. Toda mi vidimo v tem le, da se je skušalo ubiti Luciferja, pa vstaja namesto njega Belcebub v obliki tovarniške geruše in raznobarvnih likerjev. Za toliko tisoč manj dohodkov ter vsled tega večja revščina, nezadostna prehrana in večja potreba izsejavanja v tujino.

— Tomaj. (Javna knjižnica pevsko-bralnega društva »Tomaj« v Tomaju.) Tomasko društvo pripravlja občinstvo iz domače občine in okolice svojo knjižnico, ki razpolaga s precejšnjo zbirko raznovrstnih knjig. V dolgih zimskih večerih potratni marsikdo mnogo prostega časa, ki bi ga mogel s čitanjem dobro knjige brezdomno koristno izrabiti ter se pri tem še razvedriti in zabavati. Posebno mladina, ki je v sedanjih razmerah zelo izpostavljena vplivu tujega jezika in slabih tovarišij, naj z dobrim čitvom neguje svoj materin jezik in se varuje slabih svetovalec. Kdor nima knjig, naj si jih o prvi priliki preskrbi v omejenih knjižnici, kjer si lahko proti neznatnim stroškom izposodi knjigo, ki mu je po volji.

Knjižnica posluša ob nedeljah in praznikih od 1—2 pop. v društvenih prostorih v hiši št. 11. Prispevek za obrambo knjig znaša 20 stot. za nečlane. Društveni člani dobijo knjige do preklica brezplačno. Zatorej po knjige staro in mlado iz vasi in okolice!

Vse hvale vredna misel se je sprožila med nekaterimi člani P. B. D. T. v T., namreč da bi si s sosednimi knjižnicami pozamenjali nekatere knjige. Na primer tisti čitatelji, ki so prečitali knjige iz d-bravske knjižnice, bi jih dobili iz Tomaja in obratno. Zato bi bilo potrebno, da bi se vodstva dutovske, kriške, dobravske in tomajske knjižnice zbrala na posvet o tem vprašanju.

Gospodarstvo.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU ulica Rafineria št. 7, ima v zalogi:

Semena: Zametno seme karfiola snežna kepa, spinaca po L. 650 kg, zgodnji nizki grah, seme salate, solate, radiča, čebulček, solatno peso, redkvice, rdečo okroglo in rdečo podolasto;

Detelje: inkarnatno, domačo in lucerno; Trave: laško lukko, francosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.

Umetna gnojila: Tomaževo žlindro »Columet«, rudniški superfosfat, kalcijev cijanamid ali apneni dušik in kalijev sope.

Kmetijsko orodje: pluga, šape, štrpce, železne grablje, srpe, kortelače, gnojne vile, drevesne škarje, cepi, nože »Kunde« in vrtno žaglico, krivce odprte, za radit in zaprte.

Amerilansko lepivo za sadno drevje: »Tree Stiche«.

Krma za živino: koruzno moko, klajno apno itd.

Zveplene trake za žveplanje sadov.

Med v vrčih od pol kg po L. 6.

Bisuln, zdravilo za na spolovilih obolelo govejo živino.

Zamaške za stehlenice in vche za sode vsake velikosti, tud na debelo.

Cepilne trte in sadna drevesca za večje število sprejemala naročila. Kmetovalci iz tržaskih okolice, ki si želijo naročiti kake vrste trt ali sadnih drevesc, naj prijavijo število in vrsto pri Tržaski kmet. družbi v Trstu, ul. Rafineria št. 7. Z naročitvijo pri nas odpadejo prevozniki in drugi stroški.

Narocnikom trt in sadnih drevesc neznanoma, da so naročene trte in drevesca dospela, ter jih vabimo, da jih dvignejo.

Stanje lire

V zadnjih par mesecih je vzbudilo padanje lire v razmerju z drugimi valutami, posebno z angleškim šterlingom, precejšnje vznemirjenje v vseh gospodarstvenih krogih. Pa tudi vladni sami dela do vprašanje precej skrbni in prav v zadnjem času so listi p novno poročali, da se pripravljajo odločni ukrepi za pobijanje mednarodne spekulacije na škodo italijanske lire. Glavni vzrok padanja lire vidijo mnogo ravno v taki sovražni spekulaciji in zahtevajo od vlade stroge odredbe proti spekulantom z valutno, uvede naj se nadzorovanje kupovanja in prodaje valut. Ravno tako naj se stavijo pod strogo nadzorstvo vsi telefonski pogovori bank in borz in, če bi to ne zaleglo, naj se enostavno uvede državni monopol za vso trgovino z inozemsko valutno.

Taka sredstva svetujejo tisti, ki so prepričani, da tisti največja in odločilna krivda v zlobni spekulaciji. Ko bi bilo to umevanje utemeljeno, potem bi bilo valutno vprašanje v Italiji (in sploh po vseh državah) zelo enostavna stvar: boljše ali slabše stanje valute bi bilo odvisno le od volje vlade. Toda v resnici je stvar mnogo bolj zapletena, ker odločitev o stanju valute vzroki, nad katerimi nimajo posamezne vlade nikake moči, namreč gospodarski zakon, ki so, kakor nam je pokazala tudi najnovejša zgodovina ruske valute, neodvisni od političnih režimov in od posameznih vlad.

Vendar pa more nepopolno vplivati na stanje valute tudi umetno priručna spekulacija močnih finančnih skupin. To se je videlo n. pr. povodom naglega padanja francoskega

franka v začetku lanskega leta, ki je bilo posledica spekulacij angleških in nemških bank. Ravnotako se krivilo sedaj v Jugoslaviji ameriški finančniki, da so oni povzročili prenapetost dinarja s tem, da so nalašč nakupili ogromne svote dinarjev, da bi jugoslovska valuta poskočila, tako da bi postala jugoslovska kurza dražja in bi ne mogla delati na evropskem trgu nevarne konkurence ameriški koruzi. Slične obtožbe na naslov ameriških bankirskih velikašev se slišijo tudi v Italiji.

Gospodarsveni strokovnjaki pa so mnenja, da tičijo pravi vzroki v sodobnem gospodarstvenem položaju in si razlagajo sedanje padanje lire na podlagi gospodarstvenih zakonov. Znani strokovnjaki na polju narodnega gospodarstva sen. Luigi Einaudi je objavil v milanškem listu »Corriere della Sera« od 20. t. m. o tem predmetu zanimiv članek. Njegova razmotrivanja o položaju lire bodo gotovo zanimala tudi našo javnost, radi česar jih podajamo v naslednjem v glavnih obrisih. Kakor omenjeno, se postavlja L. Einaudi na čisto narodno-gospodarsko stališče in s tega stališča ugotavlja predvsem dejstvo, da nima porast angleškega šterlinga kot takega za Italijo prav nobene važnosti. Zanimivo pa je — naglašava pisec — da se vsi pogovori o litri sučejo kljub temu le okoli šterlinga, francoskega in švicarskega franka. Javnost je, kakor se zdi, mnogo bolj ogorčena, ker je šterling poskočil od 100 skoraj na 120 in je obstal na 115, nego zato, ker je vrednost dolarja poskočila od 2250 na 24 in 25. In vendar ne pomeni porast šterlinga kot takega nič in nič. Kar mora dati misliti je porast dolarja, daji je manjši.

V porasti šterlinga, ki znaša 15%, je treba razlikovati dva različna dela: prvi in manjši del, ki odgovarja zvišanju (5—6%) v primeru z dolarjem in ki ima tisti pomen, ki ga ima porast dolarja, in drugi del v višini 9—10%, ki nima za Italijo nikake važnosti. Jasno je namreč, da ne gre Italijo ne nobena krivda ne nobena zasluga, ako se je izmed dveh papirnatih valut, ki sta šterling in lira, prva (namreč šterling) zagnala za dolarjem, da doseže vrednost zlata ali dolarja, ki je sedaj edina zlata valuta. Naj se omeni, da se godi to iz vzrokov, na katere ne more imeti Italija prav nobenega vpliva. Tudi če bi ostal dolar na isti višini in če bi lira nikakor ne padla, bi bilo neizogibno, da bi šterling v primeru z lito rastel. Pri teh pojava pa ne moremo imeti italijanske finance, italijanska zunanja trgovina, vesti o italijanskih političnih in gospodarstvenih razmerah nikakega vpliva. Naj bi bilo glede tega kakorkoli, oni proces bi se moral kljub vsemu takorekoč avtomatično pojaviti.

Kar daja misliti, je, kakor že rečeno, le padec lire v primeru z dolarjem, ki znaša od junija 1924. do danes 5—6%. To je edino poslabšanje lire, ki ima svoj pomen, ker pomeni poslabšanje italijanske valute napram omenjenemu merilu vrednosti, ki je zlatilo. Absolutno popolno seveda ni niti to merilo, vendar pa je nesrazmerno popolnejše, nego so papirnat valute.

Kar se tiče vzrokov padca lire napram dolarju, jih je treba iskati po mnenju prof. Einaudi-a v zakonu o ponudbi in povpraševanju. V Združenih državah so poskočile cene blaga, ki ga je treba plačati v zlatu. Podražitev je povzročilo dejstvo, da je v italijanskih gospodarstvenih krogih zelo naraslo povpraševanje po dolarju, in to zato, ker potrebujejo italijanski trgovci zlato valuto, da plačajo z njo blago, ki prihaja iz Amerike v Italijo. Povpraševanje pa je naraslo v nenavadni in nepričakovani meri, ker je postalo potrebno, da se Italija preskrbi z večjimi zalogami žite in se predvidajo poleg še večje nakupi. K temu naj se doda še dejstvo, da je vsled omejitve izsejavanja iz Italije v Združene države usahnil vir pošiljatev s strani izselencev. V Italijo je prišlo v zadnjih mesecih le malo denarja iz inozemstva, a istočasno so nepopolno vplivala na valuto posojila Italije Ostrski, Poljski, Nemški in istotako tudi založbe italijanskega zasebnega kapitala v druga inozemska posojila (n. pr. francoska).

Ako se vzamejo v noštve vse okoliščine, izgleda — pravi prof. Einaudi — da padec lire napram dolarju za 5—6% in tako izredno nevarno, da bi se ne mogel popraviti naravnim potim. Cene v notranjosti znarastale in italijanski izvozniški industrijski izdelki dobivajo za svoje blago povprečne cene v zlati valuti, kar pomeni, da bo Italija v položaju postavila na trg večje množice inozemskih valut in s tem d-segla njih padanje. Ako se bo število inozemcev, ki posetijo Italijo povodom svetlega leta, veliko, bo s tem ponudba inozemske valute zopet narasla, kar bo s svoje strani pomagalo lire, da poide zopet navzgor. In ker je položaj državnih financ dober — zaključuje sen. Einaudi — se ne more videti, kje bi bili resni vzroki za nevarno poslabšanje lire. Ako se hoče na tem kočljivem polju kaj prerokovati, potem se mora s čisto gospodarstvenega stališča navedevati, da bo zlati dolar prej zopet padel nego dalje narastal.

Glede ukrepov, ki naj bi jih vlada storila za preprečitev padanja lire, je sen. mnenja, da bi bila taka akcija škodljiva. Nadzorovanje, monopol, prepovedi in ovrabe dosežajo le en cilj, namreč ta, da podražujejo kupce. To na radi teče, ker povečuje tako nadzorovanje zivik kmetovalcev, ki pa si da ti poslednji v svojih kupcihah zaračunajo, kar povzroča novo podražitev inozemskih valut in dosledno temu tudi novo padanje lire.

Iz Zabajkalske sovjetske republike

L. Verhneje Udinsk.

Kakor je znano, je bila po kratki neodvisnosti tudi vzhodna Sibirija priključena v Zvezo sovjetskih republik. Ker pa je Sibirija velika dežela, je jasno, da so nastale v začetku mnoge republike na tem razsežnem delu zemlje. Te republike imajo svojo avtonomijo, vendar pa je v Moskvi vrhovno državno oblastvo nad vsemi nešteto republikami.

Znameniti švedski raziskovalec in potopisec Sven Hedin, znan še pred vojno po svojih potovanjih v Tibetu, je napravil predlansko zimo potovanje skozi Sibirijo in Rusijo. Izdal je o teh potovanjih knjigo, v kateri opisuje svoje viise. Naslov knjige je »Iz Pekinga v Mosko«. Pričujoči odstavki govore o potniških vtisih v zabajkalski republiki, ki leži vzhodno od velikega Bajkalskega jezera. Sven Hedin je prišel v Verhneje Udinsk, glavno mesto te republike, iz mongolskega mesta Urga (okrog 1000 km južno od Verhneje Udinske). Verhneje Udinsk leži ob reki Selengi, katere se izliva v Bajkalsko jezero.

Sven Hedin tako-le pripoveduje: Majhna tponadstropna hiša, pred katero sem obstal po dolgi avtomobilski vožnji, je bila last mestnega stavbnega mojstra (gorodskoj arhitektor) v Verhneje Udinskem, Afanaziju Sergejeviču, ki je imel brata v Urgi.

Medtem ko sta se Andruska in Saša lotila moje prtljage, sem šel v hišo skozi kuhinjo, zakaj pozimi je to edini vhod v hišo. Jevdalkija Semjonovna Kotova, hišna gospodinja, me je prijazno in gostoljubno sprejela. Bila je to visokorastla, pristna Rusinja, z nekoliko moškim nastopom, kateri se je pač videlo, da energično vlihti vladarsko žezlo v hiši, toda bila je tudi vesela in dobre volje.

Jevdalkija Semjonovna se je spopetka nekoliko začudila, ko je videla v tako pozni uri vstopiti tri moške v kuhinjo. Vendar pa je takoj uvidela, da nismo kakšni čestni roparji, ampak potniki iz daljnih krajev. Ko sem ji pa pokazal odprto pismo njenega svaka v Urgi, me je prisrčno sprejela in me prosila, naj se zadovoljim s tem, kar hiša premore, in naj ostanem pri njih kolikor možno dalje časa. Gostoljubnost je v Rusiji od pamti veča tako pristna kakor malokje in takoj občutili, da si v resnici dobrodošel.

Naslednjega jutra je prišel sam gospodar in me zbudil.

Afanazij Sergejevič Kotov je bil mož petdesetih let, prikupe nezanjnosti z že nekoliko sivkasti lasmi in brki, a na nepisnem nosu mu je tičal ščipalnik. Bil je izredno dobre volje in tako zgovoren, da sem ga komaj dohajal.

»Dobrodošli, gospodin doktor! Kako ste spali? Hitro vstanite, da bova pila čaj skupaj!«

Ubogal sem ga. Po zajtrku mi je pokazal svojo hišo. Čedna spalnica je ležala poleg kuhinje in prejemala gorkoto od ognjišča. Gospodarjeva soba je bila opremljena s knjižnimi predali, ki so bili dobro preskrbljeni. Dalje je bila tu pisalna miza polna papirja in še risalna miza, po kateri so bile razprostrte risbe in načrti za nove hiše. V isti vrsti z družinsko in jedilno sobo je ležala steklena veranda. Njene stopnice so peljale k dvoriščnim vratom v lesenem plotu, ki je obdajal zemljišče. Tu je bil torej glavni vhod, ki je pa pozimi zaprt. Poleti se izpremeni dvorana v pravcati gaj, ko se razrastejo krasne listnate rastline in cvetlice v loncih. V mrazu bi poginile, zato jih spravijo pozimi v jedilnico, ki je velika in podolga sta in katere polovica je izpremenjena v cvetličnjak. Solnce je sijalo notri na temnozelene liste. Videlo se je, da skrbni neža roka za vse te rastline, ker ni bilo opaziti suhih listov.

»Kaj stane taka-le hiša?« sem vprašal.

»Tisoč zlatih rubljev. To je zelo poceni. Toda letni davek znaša stopetdeset rubljev.«

»Ali težko izhajate?«

»O ne, moja plača zadostuje zame in družino, seveda pa ne preostane nič. Časi so trdi, denarja je povsod malo. Pa bo že bolje. Letos je boljše kakor pred letom. Morate si ogledati mesto in tukajšnje življenje, dokler ste tu. Zelo mi je žal, da vam ne morem razkazati Verhneje Udinske, ker nimam časa. Spremljal vas bo Kostja. Potem mi poveste, koliko be-

račev in pijancev ste videli. Naše mesto ni majhno, šteje 21.000 prebivalcev.«

In v resnici sem videl le malo beračev, stare moške z dolgimi sivimi bradami in majhno staro žensko, ki so pa imeli vsi svoja določena mesta na uličnih oglih. Kar se tiče pijanosti, pa moram reči, da nisem videl niti enega pijanega človeka na vsem dolgem potovanju od Kjahte (mesto na meji med Mongolijo in Sibirijo) pa do Krasnega Ostrova na finski meji. Pač pa je tudi zelo revnih ljudi. Ko pa sem tri dni skornjal in gazil po Verhneje Udinsk, nisem dobil višja revščine, pomankanja in glada. Vsi so pripristo, skromno oblečeni. Nosijo debele kožuhe, toda ti so raztrgani in obnošeni. Vidiš pa tudi posestnike v dragocenih kožuhih, Ruse in Burjate. Nihče vas ne nadleguje s pscvko »buržu«, kakor v prvem letu revolucije. Kdor ima sredstva in komur se ljubi, se more opijati, kolikor ga je volja. Andruska je rad izpil kozarček žganja, toda pil je zmerno. Morda je tudi pijanec, toda bržkone ostaja doma. Vsaj jaz nisem videl niti enega.

Afanazij Sergejevič je ljubil svoje mesto. Verhneje Udinsk s svojimi majhnimi, pripristimi, pobeljenimi hišami iz opeke, s širokimi in ravnimi ulicami in odprtimi trgi je bil njemu pravcati raj. On ne bi ga zamenjal z nobenim drugim mestom na zemlji. Rad je včasih odpotoval v Urgo, toda potem je kmalu zahrepenel domov.

»Ali ne pogrešate gledališča in glasbe?« sem ga vprašal.

»Niti najmanj. Imamo prvovrsten kinematograf in če vas veseli, boste jutri poslušali, kako se naša mladina z balalajko zabava. Sicer pa ko narasča spomladno vodovje, čujemo tiho pljuskanje Selenge. Tedaj se s konji peljemo skozi krasne gozdne poti k prijateljem na vas, ali pa se peljemo po reki navzgor do Ustj-Kjahte ali pa navzdol do Bajkalskega jezera. Ne morete si predstavljati, kako lepa je ta dežela, ko požene spomladno zelenje in kako krasno je cvetje v polju. Tedaj uživam življenje polnih prsi. Potem pride jesen, reka upada, listje orumeni. Tedaj se naša dežela odene v drugačno obleko, toda vedno ostane lepa. Takrat merimo stanje vode zaradi čonarjenja in ribjega lova. Nikdar se ne naveličam opazovati življenjsko utripanje Selenge. Končno odpade listje, temperatura pada in zapade prvi sneg. Že sedaj je precej mrzlo. Danes ob sedmih smo imeli 27½ C° pod ničlo. Toda proti koncu januarja bo še huje. Ali si morete misliti kaj lepšega kakor naše grčke v bele plašče zavite in naše jelke s snegom obložene? Sicer pa se morate vi tu počutiti kakor doma, ker kolikor jaz vem, je švedska zelo podobna temu delu Sibirije.

Afanazij Sergejevič je bil zelo lirčno navdahnjen in je premenogokrat citiral Puškina, Gogolja in druge pesnike. Bral mi je tudi svoje, krasno doneče stihe. Bil je torej pesnik, filozof, inženir, stavbni mojster, umetnik, vse v eni osebi. Napravil je tudi naris za veliki obelisk, ki so ga pred kratkim postavili na mestnem trgu v spomin na revolucijo.

II. Republika.

Moj gostitelj se ni hotel spuščati v pogovor o temeljnih izpremenbah, ki jih je sovjetski režim povzročil v življenju ljudi in v življenjskih razmerah. Toda slepo je verjel v sijajno bodočnost vzhodne Sibirije. Sanjal je o zidanju novih železnic, ki bi povzdignile promet in olajšale prevoz blaga. Že pred leti se je udeleževal za železnico, ko zvezo med Kjahte in Urgo. Pokazal mi je svoj načrt. Nič ga ni motilo, da je vsa trgovina zastala in da ni nič denarja. To je bilo začasno zlo, popolnoma razumljivo po tako strašni operaciji, ki je bila boljševiska revolucija.

»Gotovo ima sedanjí sistem mnogo pomankljivosti«, je rekel. »Toda sčasoma se bo vse to izpravilo. To pa je sedaj pribito, da posameznik mnogo več velja, kakor prej. Kmet, delavec, dinar je sedaj, da nekaj velja in njegovo znanje se upošteva. Ko se povrne mirne in normalne razmere in pride življenje v tek, tedaj ne boste našli nikogar, ki bi si želel prejšnji režim nazaj.«

Morda je bilo Afanaziju Sergejeviču laže gledati optimistično v svet kakor ostalim smrtnikom, zakaj on je bil v službi mestnega oblastva in je prejemal svojo gotovo plačo, četudi ni bila obilna. Za druge pa je življenje težje. V vlaklu mi je nekdo pripovedoval, da tistemu, ki ne more plačati davkov, prodajo na dražbi

vso premočnino, ali pa mora sam prodati svojo hišo in ovinu na javni dražbi.

V spremstvu Kostje sem se podal najprej do vladne hiše. Pot naju je peljala po podeželskih ulicah in črez velik odprti trg, na katerem je stal spomenik revoluciji posvečen, in končno sva prišla v ulico, ki so peljale v sredino mesta. V malih sibirskih mestih ne tlakujejo ulice in se to tudi ne pogreša. Toda živina, ki mora »lačiti težke vozove v mesio po globokem pesku, se smili človeku. Verhneje Udinsk je namreč sezidan na lahko položnem peščenem rebri in mehka tla se udirajo.

Mimogrede sem pogledal v brzojavno postajo. Hotel sem naznaniti svojcem, da sem srečno končal svojo avtomobilsko vožnjo. To omenjam zato, da povem, da je stala beseda 24 zlatih kopejk (približno 2 liri) in da sem črez dva dni prejel odgovor iz Stockholma. Brzojav torej izvršno posluša.

V banki sem menjal 300 zlatih rubljev v 30 červoncev in sem prejel še 15 rubljev in 60 kopejk v srebrnem drobižu. Prebitek sem bržkone prejel, ker je valuta nekoliko padla, da en červonec (bankovec) sem prejel 14.300 papirnatih rubljev »Sovjetski, znaka 1923 goda«, kar se pravi po vrednosti l. 1923. L. 1921. so plačevali isti znesek s 14.300.000.000 rubljev. Dva dni pozneje sem prejel za en červonec 15.070 rubljev v sovjetskih bankovcih. Kurs je padel torej pri 10 zlatih rubljev za 1000 papirnatih rubljev. Srebrni drobiž, ki kroži v tem delu vzhodne Sibirije, je čarskega kova, dasi se zdi, da so novi novi kovani, tako so svetli in novi videti.

Kdor prihaja iz Amerike, Kitajskega in iz Mongolije, kjer ima denar stalno vrednost, tega popade čut negotovosti, ko prekorači sibirsko mejo. Zakaj tu kroži mnogo vrst denarja: zlatniki, srebrniki, červonci, sovjetski rublji, ki menjajo svojo vrednost po času in kraju. Kdor se ne spozna v tej valutni zmešnjavi, ta postane žrtev izkoriščevalcev.

Za zabavo sem pogledal v neko biljardno dvorano. Vsi štirje biljardi so bili v delu, a igralci sami mladeniči v boljševiskih oblekah, t. j. brez ovratnika z običajno rusko bluzo do vratu zapeto. Drugi so gledali in se pomenkovali. Vprašal sem Kostjo, kako da imajo sredi dneva čas za igro. Odgovoril je, da so to vsi državni uslužbenci in vsak dan po kosilu se zabavajo pri biljardu kako uro, ne da bi igrali za denar.

Prepričan sem, da nima nobeden mojih čitateljev niti pojma o državi, v kateri sem se takrat nahajal, pa priznati moram, da nisem niti jaz čul o njej, dokler nisem prišel v Peking. In vendar je ta država tako velika, kakor Italija. Prebivalcev šteje 465 tisoč. Sicer pa ni nič čudnega, če ne vemo o njej nič, ko pa obstoja šele od 1. avgusta 1923. in je torej najmlajša med novimi državami naše dobe. Nova republika, ki leži med Bajkalskim jezerom in Daljnim vzhodom, se tako-le naziva: »Burjat-mongolskaja Sovjetskaja Socialističeskaja Avtonomnaja Respublika«. V navadnem življenju pa se rabi skrajšano »burjat-mongolskaja respublikas«.

Glavno mesto države je Verhneje Udinsk in srce vse državne uprave je vladno poslopje. Tja sva šla in se podala v prvo nadstropje, da poiščeva prvega komisarja Burjatov, Jerbanova, ki je predsednik »Burjatskega revolucionarnega komiteta«.

To je bil izvrsten mož, ki se je jasno in točno izražal. Najprej mi je izrekel dobrodoščilo v mladi državi kot njen najvišji uradnik. Če bi bil vedel dan in uro, ko pridem v njih mesto, bi mi bil poslal naproti delegacijo. Upa, da bom imel vsaj eno predavanje in da ostanem tu vsaj do 3. decembra, ko bo nova republika v navzočnosti zastopnikov vseh »selskih sovjetov« slovesno proglašena. Rekel je, da se ne bom kesal, če bom pristvoval zgodovinskih svetanostim. Kongres je imel trajati dva tedna, a število priglasenih udeležencev je bilo 150. Oczmleje republike je razdeljeno v 9 ajmakov (pokrajin) in 61 hošunov (okrajev). Vsak hošun pošlje na zborovanje po dva ali tri zastopnike. Prebivalstvo je tako-le razdeljeno: 60% Burjatov in 40% Rusov, poleg tega je tudi nekaj Ukrajincev, Judov in drugih.

Na velikem, dobroduzdanem zemljevidu mi je Jerbanov pokazal, kako gredo meje. Republika meji na zapadu na Bajkalsko jezero, na jugu na Mongolsko, na

kapitan izmuzal iz zagate, skočil na noge in prijel klubok.

»Počakajte šel« je prosila Magdalena. »Rada bi vas še vprašala...«

»Niti besede več!« je odgovoril gospod Wragge; »dal sem vam dovolj gradiva za enodnevno premišljevanje. Čas mi je potočel in gij me čaka. Moram proč, po čezel, k'lor napredno, moram obdelovati polje človeške nepravčnosti s trojnimi plugovi aje, skamonija in kamboje.«

Pri durih je še obstal.

»Mimogrede: naročilo moje naesrečne žene. Če ji dovolite, da vas še obišče, tedaj obljubljaj gospa Wragge svečanostno, da ne bo več izgubila črevlja. Jaz ji ne verjamem. Kaj pravite vi k temu? Ali sme priti?«

»Kadarkoli hoče,« je rekla Magdalena. »In če bom še kdaj zdrava, ali bo smela gospa Wragge priti k meni in pri meni ostati?«

»Gotovo. Č enimate nič proti temu, ti bom dal nekaj tisoč odtiskov njenega portreta v rdeči, plavi in rumeni barvi, — saj veste: Če bi bili videli to bolnico, predno je začela jemati kroglice, tedaj bi jo bili odpihnili kot peresce.« Gotovo bo izgubljala te slitiče in to mora imeti dobre posledice. Ne smrtajte me za kramarsko dušo, toda jaz se ravnam po času.«

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

Roman.

Njegovo pripovedovanje o okolnostih, po katerih je prišel do spoznanja Magdalene, položaja, je bila recimo približna resnica. Ker ni poroka Noela Vanstoneja ne njegova smrt vzbudila nikakega javnega skandala, si je kapitan na svojem potovanju pred štirinajstimi dnevi upal v okolico Aldborougha, kjer je mislil ustanoviti podružnico. Nihče drugi ga ni prepoznal razen gostilničarke, ki ga je povabila v sobo in mu pokazala pismo, ki ga je Kirke pisal njenemu možu. Se tisto noč se je kapitan Wragge znašel v drugem nadstropju hiše v Aaroes Buildings, kjer sta se zaprla skupaj z mornarjem v sobo.

Resni položaj vse zadeve in nemožnost naslediti Magdalene srodnike je prisililo kapitana, da je povedal resnico. Ni se spuščal v podrobnosti »iz družinskih obzirov«, kakor je rekel, te naj mu pozneje Magdalena odkrije, če bo hotela, pač pa je presenetil Kirkeja, ko mu je povedal, da je Magdalena, znana mu do sedaj, samo pod imenom Gospice

Bygrave, mlajša hčerka Andreja Vanstoneja. Kirke pa je povedal kapitanu o odnosih svojega očeta do mladega oficirja v Kanadi. Kapitan je izrazil svoje začudenje, sicer pa ni nič pripomnil. Ko pa je štirinajst dni pozneje zdravnik pričakoval, da ga bo okrevajoča bolnica izpraševala o vsem, je dal kapitan Wragge vsa pojasnila.

»Ne morete si povedati resnice,« je bilo njegovo mnenje, »ne da bi omenjali neno bivanje v Aldboroughu. To bi pa vzbudilo v njej bolestone opom ne. Zato ji ne smete reči, da jo je gospod Kirke poznal samo kot gospico Bygrave iz North-Stingles, ko jo je tu našel. Recite ji, da on ve, kdo je ona, in kot sin svojega očeta ima neko pravico, da jo sme šteti in in zanj skrbeti. Kot rečeno, sem jaz le oddaljen srodnik družine iz Combe-Raven, in če ni nobenega drugega pri roki, sem pripravljen rešiti vas iz zadrege, in sem vam na razpolago.«

Nikogar drugega ni bilo. Kakšni tuji ljudje bi jo bili nehoti razburjali z nevarnimi odgovori, a bližnji srodniki bi jo s svojo navzočnostjo preveč pretresli. Ni preostalo drugega kakor zapuati se kapitanu Wraggeju — to je bila najmanjša nevarnost po zdravniškem mnenju. In tako je vedel kapitan Wragge zaven Magdalene postelje.

Njegovo govorjenje je doseglo namen. Kakor hitro je območnik, ga je vprašala, kdo je njen prijatelj v hiši?

»Pravzaprav bi ga moral poznati ravno tako dobro kakor jaz,« je odgovoril. »Je to sin nekdanjega tovariša vašega očeta, ko je bil pri svojem polku v Kanadi. Ne smete zameriti, sicer grem.«

Bila je presenečena, nikakor pa ne razburjena. Kapitan Wragge je previdno obrnil njeno pozornost na preteklost, ki jo je poznala le po pripovedovanju, predno je prišel na kočljivo dobo njenih lastnih izkustev.

Crez nekaj trenutkov je sledilo vprašanje: Kako se imenuje tisti gospod? »Kirke. Ali niste nikoli čuli o njegovem očetu, majorju Kirkeu, ki je poveljeval nekemu polku v Kanadi? Ali niste nikoli čuli, da je bil major najboljši tovariš in najzvestejši prijatelj vašemu očetu in da mu je pomagal iz velike stiske?«

Da, spomnila se je nejasno, da je nekaj čula. Ali je bil gospod Kirke ubog?

Na to vprašanje ni bil niti kapitan pripravljen. Kar na slepo srečo je rekel resnico, ko je odgovoril: »Ne, ni ubog.«

Naslednje vprašanje je dokazovalo, kam je merila. Če ni gospod Kirke ubog, kako je to, da biva v tej hiši?

Sedaj me je ulovil Sedaj mi ne preostane drugega, kakor da ji povem še kosček resnice.« je pomislil kapitan in nadaljeval: »Gospod Kirke vas je slučajno tu našel in ne v baš najboljših razmerah. Nekdo je moral za vas skrbeti, ko sami niste mogli, — čemu ne

vzhodu na Daljni Vzhod, a na severu na ogromno Sibirijo. Te meje so bile pred kratkim določene na zborovanju v Čiti v navzočnosti Centralnega Ispolitelnega Komiteta Sojuz, Sovjetskih Socialističnih Respublik (osrednji izvrš. odbor zveze sov. social. republik). Vlada republike sestoji iz Burjatov in Rusov, bržkone v razmerju narodnosti, torej 60% in 40%. V splošnem pa spada tudi ta republika pod glavno mesto Moskvo, odkoder sprejema in izvršuje ukaze.

To in ono

Kdo je naredil prvi papir? V vestniku, ki ga izdaja Ameriška gozdarska zveza (American Forestry Association), je bila objavljena o tem zanimiva razprava. Glasom tega vira je bil izumitelj papirja učenec vseh na Kitajskem, ki se je imenoval Ts'aj-lun, član dvora Han-ov dinastije v letu 75 pred Kristusom. Za to svoje odkritje je bil Ts'aj-lun štirideset let pozneje povisan in imenovan za markiza. Prepričan, da so bambusove tablice in črtilo (stius) že odigrale svojo vlogo, se je mož lotil iskanja novega in boljše materiala za pisavo. Po mnogih letih se mu je končno posrečilo izdelati prvo polno papirja iz murvevega lubada.

Egiptjani, Rimljani in drugi narodi so prej uporabljali (poleg voščenenih tablic in pergamenta) namesto papirja liste drev, drevesni lubad in ličje, toda vse v takem stanju kot so našli v naravi, ne eno ne drugo ni bilo papir. Ts'aj-lun je pač tudi uporabil murvo lubad, toda samo kot surovino. Potom svojega procesa je naredil iz nje polno posvečenega papirja in postal tako največji dobrotnik človeštva. Odkorjena Kitajska se je z izumom okoristila, ni pa dopustila, da bi skrivnost prestopila njene meje in postala znana tujim narodom. Skozi celih osem stoletij je znala ohraniti to umetnost doma. Končno so Arabci zasledili skrivnost in sami začeli izdelovati papir, katerega se pa zboljšali s tem, da so zapustili murvo in začeli rabiti v ta namen platno in bombaž. Iz lesa so pa začeli izdelovati ljudje papir šele v devetnajstem stoletju.

Vse tja do leta 1860. so bile cunjje edini ali vsaj glavni material za izdelovanje papirja. Večina knjiž. ki razpravljajo o tem vprašanju, trdi, da so začeli delati papir iz lesa v letu 1840, toda leta 1800. je bila tiskana v Londonu mala knjižica, ki je bila posvečena kralju Juriju III. Njen pisec je bil nekdo Matia Koops. Papir te knjižice je iz slame razen nekoliko listov na koncu, ki so mnogo drugačni. Na prvem teh listov piše Koops: "Naslednje vrstice so tiskane na papirju, ki je narejen iz samega lesa, brez cunj, starega papirja, slame, lubada ali katerekoli druge rastlinske snovi. To je nov produkt naše dežele." Kak les ali kak proces je Koops uporabil, ni znano.

O visokem pritisku

Kadar človek gleda delo navadne stiskalnice za grozdje, vidi dokaj močan pritisk; če pa ima priložnost gledati delovanje silovitih hidravličnih ali vlačnih stiskalnic, se bo čutil orjaški moči. Silovitost pritiska pare v lokomotivi vrši delo, ki bi ga ne zmogla združena moč tisočih konj. Teda se hujši pritisk mora izvršiti človek z močjo svojih lastnih rok. Ako položimo ostrini dveh brvičnih britev pravokotno drugo na drugo in ju tako pritisnemo drugo proti drugi, bomo izvršili na točki, kjer se ostrini stika s strašen pritisk. Točka je namreč tako majhna, da je pritisk, računani na kvadratni centimeter, naravnost orjaški.

Znanstveniki po svetu delo o visokem pritisku s visokim pritiskom in včasih dosežejo jako nenavadne rezultate. Tako na primer je dr. P. W. Bridgman, v fizikalnem laboratoriju vseučilišča Harvard v Bostonu, dosegel jako zanimive uspehe, ko je eksperimentalno z visokim pritiskom.

Pritisk, ki ga je s svojimi aparati dosegel, je bil desetkrat večji od pritiska, ki ga izvažajo v topu pimi brezdimnega smučnika. Skratka, dosegel je pritisk 20.000 atmosfer ali okroglo dvesto kvintalov na vsak kvadratni centimeter. S tako močjo bi pritiskal na vsak kvadratni centimeter steber vode, ki bi bil 190 km dolg, kamenit steber pa bi moral biti nad 140 km dolg, da bi izvajal tak pritisk na svoj temelj.

Dr. Bridgman je po mnogem izbiranju izbral posebno trdo jeklo. Iz tega je dal napraviti majhne cilindre in bate. Dognali so, da more to jeklo vzdržati od 600.000 do 750.000 funtov pritiska na vsak kvadratni palec površine, če ima obliko bata. Pri cilindru je bila druga stvar, kajti pritisk v cilindru deluje v nasprotno smer, namreč na ven, in za raztrganje je jeklenega cilindra se potrebuje mnogo manj sile, kot pa za stisnjenje jeklene palice. Da torej odprto silo cilindra očajajo, so ga nedokončanega izpostavili največjemu močnemu pritisku, ki je jeklene molekule tesneje spili in pomnožil s tem njihovo držnost. Kronovanad jevo jeklo, kaljeno v olju, je bilo izbrano za cilindar. Natančno izvirna luknja v cilindru je merila komaj pol palca v premeru, tekom pritiska se je razširila do palca, od tu dalje se je pa cilindar začel trgati. Toda to je postranskega pomena, ker namen poizkusa ni bil razvečanje ali trganje cilindrov. Zanimivo je to, kako so se nekatere tvarine spremenile potem, ko so bile podvržene pritisku 20.000 atmosfer.

Naprimo parafin. Vsakdo pozna to visoko podobno tvarino, ki služi tudi za napravno svečo. V navadnem stanju je parafin snov, ki se da rezati tudi z lesenim pipcem, toda po pritisku je postal bolj trd nego železo, tako trd kakor mehkejša vrsta jekla.

Mehki in elastični gumi je po pritisku 20.000 atmosfer postal tako trd kot jeklo. Na malem kosu jekla, ki je bilo z njim skupaj izpostavljeno pritisku, je pustil svoj odtis! Ob enem je gumi tekom pritiska docela izgubil svojo elastičnost (prožnost) in postal krhek kakor steklo.

Voda je tle, ki se ne da skoro nič stisniti, deklir se tega pritisk previsoko, toda če pri pritisku dvajsetih tisočev atmosfer se stisne za celih 20 odsto. Umevajo, težko je z gotovostjo povedati, kaj se dogaja v malem cilindru tekom pritiska, a po fotovih znamenjih so dr. Bridgman in njegovi pomočniki prišli do zaključka, da se voda med pritiskom izmenjevalno spreminja v trdo telo ali led in zopet v tekočino.

Če je voda pod navadnim pritiskom izostavljena mrazu, zmrzne, in tedaj ko zmrzne, re razširi. Pod visokim pritiskom je pa ravno nasprotno. Ko se stisne v led se skrči in ta led je gorek in ne mrzel. Pod različnih ledov iz vode je otkritih. Navadni led, ki ga izdeluje mati narava z mrazom, je ena vrsta. Njegova

temperatura gre od ničle na Celzijevem toplotnem navzdol. Ostale štiri vrste ledu, ki jih naredimo samo s silovitim pritiskom, so si na zunaj slične, po temperaturi pa različne; vsaka vrsta ima namreč svojo lastno temperaturo. Potem se razlikujejo te vrste med seboj tudi po specifični teži, kajti vsaka nadaljina vrsta je gostejša in zato tudi težja od prejšnje. Te štiri vrste ledu bi ne plavale na vodi kot naravni led, nego bi se potopile na dno kot kamen.

Tekom pritiska, ko se ena vrsta ledu spremeni v drugačo, stori to s tako naglostjo, da je skoro podobna eksploziji. Potem pa, nasprotno, je treba ure pritiska, predno se nadaljna izprememba izvrši.

Fosfor se pod pritiskom spremeni v dve novi obliki. Ena oblika je beli fosfor, ki se stvori ob nizki temperaturi in visokem pritisku. Ko se vzame iz stiskalnice, se ta fosfor polagoma spremeni nazaj v svojo prvotno barvo. Z visokim pritiskom in visoko temperaturo pa dobimo črni fosfor. Izpremenjenje belega fosforja v črnega traja od pet do trideset minut. Ko se vzame iz stiskalnice (to je iz cilindra), ostane črn in se ne spremeni zopet v belega.

Specifična teža črnega fosforja je 2.691, belega pa 1.83. Beli fosfor se zelo rad vname, črni pa ne, nasprotno, prav težko ga je užgati. Rdeči fosfor in beli fosfor ne prevačata elektrike, črni je pa ka dober prevodnik te sile. Električni odpor kov in je pri pritisku zmanjšan, izjemo delata le kovini antimon in bismut.

DAROVİ

Na mesto cvetja na grob pok. Antonije Martelanc darujejo barkovljanski krčmarji L 145 za Solsko društvo in sicer: Josko Starc L 20, Ludovik Pertot L 20, Hinko Simončič L 20, Jos. Pertot (rumena hiša) L 15, Riko Godnjak L 15, Josip Trbižan L 15 in gostinja Kocjančič L 10. Skupno L 145. Srčna hvala vsem!

Ljubiški Matici poslano od podružnice J. Mančko iz St. Petra na Krasu za plačane kazni: Zele 2, Celjar 2, Jelko 2, Zorman 2, Novak 5, Kastelec 7, voznik 20, Sluga 5, Menošč 3, Kontelj 3, Urbančič 2, Mančko 2, Kontelj 2, Smerdel 2, da bo okroglo 6. Skupno 70 L. Najlepša hvala.

Mesto cvetja na grob pok. Ivkote Kocjan daruje družina Turk iz Šepulj L 50 za D. M. Objava zakasneja.

Za božično o. v. vrta na Vrdecih so darovali: G. Prime Franc 100 L; po 20 L: gg: Krže Ivan, Vouk, Rebek, Godina Stanko; po 10 L: gg: Vatovec Ana, Lojzka in Nada in Visnovec Josipina; g. Josip Kernič L 9; g. Budin L 6; po 5 L: gg: Stok Marija in Pahor Josipina, Stebil, Stokovič, Visnovec Bruno, Čuk Mirko, Knez Luči, Žerjal Milko, N. N. N. N. Urdi And., dr. J. Wilfan, Ruskarski, N. N. Ferluga; po 4 L: Škerlavaj; po 2 L: gg: Stanič And., Loze, Ceborn in g. Baretto Ant. nja. Vsega skupaj 312 L. — G. Krizmančič je daroval 6 obek, g. Budin 2 kg moke in N. N. sadje. — Marjavi nabiraki in blagim darovalcem Bog plači!

Ob reznih veseljih in žalostnih prilikah so darovali potom gosp. Zvonimira Kocjančič iz Sv. Antona pri Kopru njegovi sovaščani in prijatelji naše dece L 75,20, in sicer: Josip Della Savia 20, K. Kavretič 10; po L 5: Turko A., Z. K., Emil Dellasavia; po L 4,60: Olga Della Savia in Karmela Jakomin; po 3,50: Andrej Gregorij, Idr. Jakomin, Josip Jakomin; po L 2: Z. Kavalič, A. K. in Al. Turko; po L 1: M. Turko, Zofija Fikon; Iv. Metlika 1,50, N. N. 0,50. Vsem darovalcem in g. nabiralcu srčna hvala!

Zavedni Hergelji in Kozinci so darovali potom g. Sturmu Sol. društvu v Trstu o priliki dneva za "Naše dece" L 300 in sicer so darovali: Dušan Šišovč 25, Fran Sturmu 20, Fr. Počkaj 15; po L 10: Vik. Sosič, Karel Kanabel, Režula 6,50; po L 5: Silvo Grgič, Jos. Mahalič, Fr. Dobrila, Jos. Pangos, Drago Sosič, Hreščak Kristina, Dobrila v. načelnik, Tul. Sosič Rud., trgovina Benčič, Jos. Cugonja, Martin Čebobin, Maria Margon, Jos. Godina, Ivan Stanič, Iv. Milič, Ant. Sosič, Fr. Race, Val. Stanič, Slope, Marija Sturmu, Milan Sturmu, Zvonim. Sturmu, Fr. Medved, Sloje L 4; po L 3: Benčič Justa, Benčič Mar., Iv. Sosič; po L 2: Ant. Dekleva, Fr. Benčič, Fr. Rapotec, Sosič Ludvk. Benčič Ant., Penikvar, Kovšica A., Benčič Krist., Benčič Fr., Pepca Benčič, Sosič, Sosič, Resnovič, Krizman, Paša, Benčič Stanka, Sosič Mar., Dobrila Jože, N. N., Bogom. Margon, Cvetko Cergonja, Jože Cergonja, Vida Cergonja, Marija Cergonja, Akta Cergonja, Jože Benčič, Jos. Dobrila, Iv. Sosič, Rozina Race; po L 1: Ksenja Cergonja, Jeluzič Netka, Dobrila Ant., Resinovič Karlo, Resinovič, Prelec M., Resinovič L., Benčič, Resinovič, Sosič, Resinovič, Benčič - Klance, Grželj J., Benčič, Dobrila, gostin. Jeluzič, Resinovič Danica, Resnovič Kristina, Mikulič; Benčič št. 24, 0,50, Benčič št. 21, 0,20; skupno L 300, za kar bodi izrečena iskrena hvala vsem cenj. darovalcem kot marljivemu nabiralcu. Bog plačaj stoter!

K božičnemu obdarovanju barkovljanskih otrok pod okriljem D. U. so prispevali: po 40 L: g. Anton Osičovič, po 25 L: g. Lucy Sch., N. N., dr. Krjain; po 20 L: gg: Ljudmila, g. Panič, g. Drago Starec, N. N.; po 15 L: g. J. Pertot, gg: Milka, g. Serbusova, g. K. P. po 10 L: g. N. N., g. N. N. g. Vera Kralj, g. A. S., g. Malka Pertot; po 5 L: g. I. S. g. A. M.; po 4 L: N. N. — G. N. N. daroval več metrov suknenege blaga, g. N. N. 1 obleko, trgovec N. N. nekaj pomaranč in čokolade. — V ta namen se je tudi oporabilo volilo pok. g. Merice Svagelj v znesku L 200, Udruženje je pa dalo več ročnih del.

Izkaz daril in darovalcev rodoljubnih Manč pri Vipavi za svetoivanski vrtec: Furlan št. št. 30 — 80 kg krompirja, Ferjančič št. 20 — 40 kg krompirja, Sotia Franc št. 4 — 10 kg krompirja in 4 kg fižola, Natlačen št. 22 — 15 kg krompirja, Nebergot št. 25 — 12 kg krompirja in 2 kg fižola, Panferec Fr. št. 18, Škerjanc št. 17, Stokelj št. 15, Furlan Franciška št. 13, Fabčič Jos. št. 8 in Jožef Semenič št. 12 — po 10 kg krompirja; Furlan Franciška št. 14, Zvokelj Ant. št. 28 in Pangerc Jožef št. 11 — po 8 kg krompirja; Ferjančič št. 27 in Furlan Jožef št. 10 — po 3 kg krompirja, Pangerc št. 5 in Šček št. 23 — po 3 kg fižola; Sotia Jožef št. 24 pa 8 kg krompirja in 2 kg fižola. — Srčna hvala in živele vrle Manč!

Za božičnico sv. ivanskega vrta so darovali na polo g. Trobeca: Jaklič Ant. L 15; Cergolj Marija, Jožica Doucan, Stanko Štef. in Milič Franciška po L 10; Rošer Anica, Jaklič Josip, Babič Franc, Rupena Franc, Rupena Mađa, Bak Ant., Placer Loize, P. d. brček A., Trobec Vinko, Zgur Iv., Klun Iv., Urdi Alb., Strajn Antonija, Njuka Modic, Udovč Fr. mlajši, Gruden Mirko, Gomizelj Roža, Pahor Zora in Ribarč Ant., naš nar. ogilaj v ul. Cunicoli po L 5; Gorida Dan. 5,10.

N. N. št. 1 L 4, Treven M. 3; Ukmar Fr., Treven I., Antončič Josip, Dorica Strajn in Žerjal L. po 2 L; Škrbec Lojze in Klun Ludvik po 1 L in Kernev Mihec 0,05. Naš Hinko Schmidt je daroval 25 kg jabolk. Skupno L 194,15.

Na polo g. Grgič in Vodopivec so darovali v isti namen: Martelanc Avg., Gasperčič Ana in Malka Trobec po L 5, Gasperčič Justa L 3 in Urdi Albert L 1; skupno L 19.

G. Čok Irma je darovala dobljenega purana. Hvala lepal Posebno zahvalo izreka naša podružnica g. Mirku Subanu z Višave za umetno izdelani in darovani stolp. Vsa čast njemu in njegovi uzorni vztrajnosti! Zivel naš Markol!

Pri Silvestrovemu večeru svetoivanske podružnice so darovali: Modic Minka in Ludvik L 5, g. Marc-Ramič in Ant. Germek po 2,50 in naš Kante L 2; skupno L 12. Hvala! Vršeč poslednjega volja svojega pok. soproga Francelca, daruje g. Amalija Cernigoj mesto cvetja na njegovo grob L 20 sv. ivanski podruž. Sol. društva. Srčna hvala!

Za svetoivansko podružnico Sol. društva so darovali: Babič Fran v počestčenje spomina pok. Francelca Cernigoj - Kapetana L 10; Bezeg Fran, ker ni zadel "lot" L 10 in F. K. češ, naj ne ve levice kar da desnica L 2; g. Lasič Zofija L 10 in Vidrih Maks L 1 — oba iz Goč mesto živil. — Vedno darežljiva Dvojica Gradšar L 50, svetoivanski pevski zbor na dan "Naše dece" L 25; Grgičeva in Brana Josip, ker se nista udeležila Silv. večera, L 20; Majcen Josip, mizar, L 25, Škof in Trobec v Štanelu L 6, g. Starc, istotam, dodal L 6, Darko Dekleva ob obletnici sv. treh kraljev L 5, Rupena Fr. mesto krolf L 5, Cufar Iv. za krolf L 2, Godina St. za osminko vina L 1, Baretto št. 2 — L 1.

Ob tej priliki si štejejo v prijetno dolžnost zahvaliti se g. Francetu Strancju za brezplačno prepuščenje kamiona za prevoz živil, darovanih naši deci in g. Justu Cergolju, šoferju za brezplačno pripelavo istih iz Goč. Srčna hvala! Istotako se srčno zahvaljujemo g. Antonu Bač za darovane Mašice in g. Kanetu, ki jih je brezplačno vsadil v našem vrtcu. Bog plači vsem stoter!

Izkaz daril zavednih prebivalcev iz Lož pri Vipavi svetoivanskemu vrtcu: Mayer Evgen 48 kg krompirja; Jamšek Fran št. 21 in Fačiga Damijan št. 59 — po 20 kg krompirja; Naberger Jože št. 4, Jež Anton št. 39 in Mohorčič Ivan št. 42 — po 15 kg krompirja; Rejhar št. 6 — 10 kg krompirja in 2 kg fižola, Naberger št. 37, Fabčič Jože št. 35, Majcen Ivan št. 30, Vidrih Andrej št. 47 in Kodolija Franc št. 27 — po 10 kg krompirja; Renner Jožef št. 66 — 10 kg krompirja in 5 kg fižola; Šček št. 14 — 9 kg krompirja in 3 kg jecmena; Trebižan Avg. št. 37 — 8 kg krompirja in 3 kg fižola; Zgur št. 8, Benčina Jože št. 13 in Gerzej št. 24 — po 7 kg krompirja; Janežič št. 15 — 5 kg krompirja in 3 kg fižola; Kobil Ivana, Jamšek št. 26 in Svagelj Franc št. 49 — po 5 kg krompirja; Naberger Kristian št. 33 — 5 kg krompirja, Kodre št. 19 — 3 kg krompirja in 4 kg fižola; Kodolija št. 22, Svagelj št. 18, Jež Pavlina št. 40 in Benčina Peter št. 36 — po 4 kg fižola; Furlan št. 51 tudi 4 kg fižola; Malik št. 16, Renner Janež št. 34, Jamšek Milon št. 32 in Jež Anton št. 28 — po 2 kg fižola, Renner št. 10 tudi 2 kg fižola, Jamšek št. 7 in Vidrih št. 17 — po 1 kg fižola. — V denarju so darovali: Kodolija št. 55 — L 5, Kodre št. 11, Jamšek Jože št. 12 in Gulj — po L 1; Jamšek št. 26 poleg krompirja še 0,80 in Dolenc št. 9 — 0,50. — Srčna hvala vsem darovalcem, posebno pa poštvovalnim gospodinom, ki so darove nabirale in nedežnim članom, ki so isto vozili na zbirališče. Hvala fantom, ki so isto vozili na zbirališče. Bog plači, oni dobri družini, ki jih je hranila. Bog plači v imenu naše revne dece!

Za svetoivanski vrtec so nadalje darovali prebivalci Trebižanov v Branici: Zgur Emilija 10 kg fižola, Zgur Franc 10 kg krompirja, Trebižan Anton tudi 10 kg krompirja in Pavlič Jožef 3 kg fižola. Gosp. Stemberger iz Branice je daroval 100 kg krompirja, 5 kg fižola in 5 kg jecmena. Manika nam p. d. ročni izkaz darovalcev iz ostale Branice. Prosimo, da

Borznj poročila.

DEVIZE. Amsterdam od 95, — do 95, —; Belgia od 111, — do 122,50; Pariz od 131,50 do 132, —; London od 115,7 do 116,95; New York od 24,40 do 24,55; Španija od 34,7 do 34,75; Svica od 47,2 do 47,3; Atena od 41, — do 43, —; Berlin od 47,7 do 48,7; Bukarest od 12,50 do 13, —; Praga od 71, — do 73,50; Ogrska od 0,0335 do 0,034; Dunaj od 0,340 do 0,0350; Zagreb od 40,10 do 40,55.

V. L. T. E. Avstrijske krome od 0,0340 do 0,0350; danari od 32,90 do 34,2; dolarji od 24,35 do 24,45; ovari od 20 frankov od 92, — do 93, — funt sterling od 116,80 do 116,90.

Benetijske obveznice 79 70.

Cene na trgu Cavour

dne 21. t. m.
(Oddaja na dobole)
Vrsta sočinja ozir. sadja za 100 kg:
Rieča (pasa 91-110; korenja 80; kisa zelje 2-15; karfiol (po 100 komadov) 10-20; čebula 30-40; fižol 24; fige suhe 20-25; salo 40-45; jabolka 100-200; krompir 45-80; bruske 12-130; paradizniki 30; radič 18-350; za 16 trdeč 200-300; špinata 180-300; repa 25; kisa repa 60; pomaranče za 100 komadov 12-2; česen 30-100; limone (100 komadov) 6,70-7,40.

Poslano*)

M. Steiner
D. z. o. z.

Via Geppa št. 15-17

POHIŠTVO

zajemčene kakovosti
po najbolj ugodnih cenah.

POSEBNOST:
popolne opreme za pisarne.

Velike zaloge v prosti luki.

Skladišče 2 A in skladišče 7.

M. Steiner
Via Geppa št. 15-17

*) Za slanke pod tem naslovom odgovarja uradno le toliko kolikor se zbirajo.

nam ga pošljete, sicer ne bomo znali kdo so naši dobrotniki. Vsem znanim in neznanim darovalcem naše Branice prisrčna hvala!

Spominjajte se ob vsaki priliki
Dijaške Matice

Mali oglasi

HISNA, ki govori tudi italijansko, pridna in čedna, s pričevali, dobi službo pri družini treh oseb. Dr. Bischoff, Trst, Via Besenghi 25. 114

SLUŽBO vratarja oddam proti stanovanju. Viale R. Elena 13-V. 111

KRČMARJA, ako mogoče z družino z doraslimi otroci, sprejme Obrtno in konsumno društvo pri Sv. Ivanu št. 910 pri cerkvi. Prosimo do 1. februarja na Ivana Godnik, Trst, Piazza Gian B. Vico 2-IV. 112

BABICA sprejema noseče. Ljubezna oskrba. Sprejema dnevno. Madonnina 10-IL. 113

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govor. slovensko. Tajnost zanjama. Slavec. Via Giulia 29. 64

GLASOVIRJE v vsakem stanju popravlja, uglašuje, kupuje in ceni. Pečar, Trst, Via Molno a vapore 3-IL. 44

F. FILIPČIČ, Dutolje 67, z zlato kolo na in zaslužnim križcem odlikovana delavnica številnih kov. Razpolaga tudi s kamijonom za prevažanje tovorov. 69

PRIZMATIČNE daljnogledne kupuje Giusto Hirsch, optik, via Mazzini 36 Trst. 87

DEKLE, ki je dovršilo štiri razrede ljudske in tri razrede meštanske šole, želi vstopiti kot učenka v večjo manufakturno trgovno v mestu ali na deželi. Naslov pri upravnistvu. 96

TESAR zmožen v sestavi švicarske strehe in ki se razume na risbe se sprejme v Trstu. Zahteva se provizorna moč. Nalov pri upravnistvu. 101

PRODAJALNA sadja in zelenjave, z malim stanovanjem se proda po nizki ceni. Via S. Michele 16. 102

KLEPARSKO orodje s stroji in obrtno dovoljenje te stroke proda Jožefa Stibil, Ajdovščina 132. 106

POSESTVO v Ljubljani, obstoječe iz 4 hiš, velikega dvorišča in vrta, pripravo za trgovino, skladišča ali tovarno se proda. Cena in naslov se izveza pri upravnistvu. 108

KRATEK KLAVIR v dobrem stanu na prodaj. Gorica Via Codelli 18. 110

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje

kupuje
Zlatarna ALBERT POVN
Trst, Via Ma zini 45

TVRDKA
FRANCESCO S. DALSASSO
ustanovljena leta 1892

izvršuje vsako elektrotehnično delo.
Na željo proračuni.

Via Mazzini 3. 66 Telefon 6-16

Zobozdravnik

Dr. B. Schäffer
specijalist za us'ne bolezni in zobovje

Corso Garibaldi 4/I 116

od 9 do 3 in od 15 do 19

ALOJZIJ POVH
urar in zlatar

Plazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lasina tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah. 62

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

tvrdke
ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 — Via Maicanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel

veliko izbero tu- in inozemskega blaga

za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah.

Specialiteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO.

45

Kupujem 135

KOŽE

domačih in divjih živali (lisic, kun, vider, divjih mačk, dihurjev, jazbecov, divjih koz, zajcev L. d. Lovci in nabiralci kož spleča se vam vprašati predno prodate vaše blago!

Franc Stres, Kobarid (Caporetto)

Zaloga usnja in vseh čevljarskih potrebščin. Zaloga raznovrstnega obuvala, ročnega in tovarniškega izdelka. — Cene, da se ni bati konkurence. — V zalogi imam vedno strojene jankove in druge kože za kužube.

Vprašajte povsod

Jajčno Crema Marsala

R. Crismancich

Najslastnejši in krepilnejši liker. (4)

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatič, lisic,

dihurjev, vider, jazbecov, mačk, verlic, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadst., vrata 18

Sprejemajo se pošiljave po pošti

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročam

<